

НАРОДНА КУЛТУРА

ОРГАН НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ПРОСВЕТАТА И КУЛТУРАТА

БРОЙ 11 6 СТР. ГОДИНА 1

СОФИЯ, СЪБОТА, 6 АПРИЛ 1957 ГОД

ЦЕНА 40 СТОТИНКИ

АДРЕС НА РЕДАКЦИЈАТА: БУЛ. "ЛЕНИН" 47

☆ ИЗЛИЗА ВСЯКА СЪБОТА ☆

СЕДМИЦА НА ДЕТСКАТА КНИГА

ДЕЦАТА ПИТАТ

С чувство за собствено достойнство по улицата вървят двама граждани. Единият, едър и строен мъж, крачи бавно и замислено, без да се оглежда встрани. Другият, напето облечен в моряшка униформа, достигащ едва до джоба на паредсюта на спътника си, подтича от време на време, за да се изравни с широките му крачки, оглежда се любопитно из витрините, обръща глава, за да изгледа отминалото момченце с кученце, блъска се в минувачите. От покрива на огромна постройка се висе надолу пламналата яркочервена платеница на някаква несповна реклама.

— Татко, защо тия тръби светят червено? Боядисали ли са?

Високият гражданин изглежда учудено синя си. Шо за нелеп въпрос?

— Ами така си светят червено — отговаря той с не съвсем авторитетен глас.

— А защо други светят синьо? Аз видях на едно кино и зелена реклама.

За щастие пресечката спасява бащата от отговор. Двамата бързо прекосват платното на широкия булевард. Край тях прелита лека кола и оставя синкава пухкава дима.

— Татко, защо автомобилът не се вози по рельси като трамвая?

— Защото... Хайде, стига си запал, че майка ти чака...

Колко често отминаваме това детско „защо“, отдавна забравяйки, че някога и ние сме гледали света със същите любознателни и въторжени очи, веднага сме разваляли току-що купената скъпа играчка, за да разберем „как е направена“, смели сме се на хитрините на Кума Лиса, непрекъснато сме питали „защо?“ И щастие е, че детето има такъв верен приятел като книгата, който може да отговори на неясните ни гад за новия впечатлени, запознава го с широк свят, води го в далечни страни и чудновати гори, одухотворява всичко, за да го направи разбираемо и близко.

Сега започва Седмичната на детската книга. Витрините на книжарниците са отрупани с пестроразцветни корици. Как привличат те погледа на малкия читател и с каква радост пристъпва той към техния приказен свят! Но отговарят ли писателите винаги с равносърдечно чувство? Мислят ли винаги за него, малкия читател, за него-

та, защо то не влезе в нашите нови приказки, защо не им разкажем за чудесата на телевизията и за хеликоптера? Страхът от „огрубяване“ на приказката или от „не разбираемост“ на вложената идея е неуместен. На децата може всичко да се каже — трябва само да се намери подходяща форма. А това е вечно зависимо от остроумието на писателя, от дълбоко познаване на детския живот на детето, от сериозното изучаване на детските вкусове и интереси. Нека не забравяме, че задачата на комунистическото възпитание може да бъде осъществена само ако не се откъсваме от съвременността, от нейните тревожно пулсиращи промени.

Напоследък се забелязва пренебрежението от училищата тематиката. Вина за това има може би и литературната критика. Преди години съществуваше неяснота около това понятие „училищна тематика“. Някои искаха дори направо да го подчинят на специфичните учебно-педагогически нужди, други го смятаха само като своеобразно художествено облекло на учебната работа. И естествено бе първите произведения да не са напълно сполучливи, да носят безлеиза на подобни неправилни схващания. От своя страна литературната критика ги посрещна твърде остро, без да съобрази, че все пак това са първи творби и по този начин допринесе за отблъскването на писателите от „костеливия орех“ на училищната тематика. Разбира се, сега не е време да се търсят със стара дата виновни и невинни. Важното е, че трябва да бъдат насърчени редица талантливи творци отново да насочат своя поглед към училището и пионерската организация. Някой не иска сега от тях да се водят по предвартелни „педагогически“ или „организационни“ тезиси. Нека само пълнокръвния отразят училищния живот, нека създадат яри образи, носещи очарователното своеобразие на детската възраст, нека надникнат дълбоко в семейните взаимоотношения. Това е крайно необходимо.

Развешат на научно-фантастичната и приключенската литература само по себе си е радостно явление. Трябва само да се пазим от увлечения. Имам предвид по-специално това, че приключенското четиво се развива само в една посока и доста книги вече си приличат една на друга. Острият поглед на писателя може да открие драматични моменти и приключенски сюжети на много места: в лагерите на геоложките експедиции, в живота на летиците и в рибарските станове край Дунава, в корабите за далечно плаване и в научно-изследователските институти. И нека не забравяме, че приключенството и научната фантастика не са самоцел, а средство за своеобразно художествено разкриване на човешки образи, за възпитание на смела, героична смяна.

Пред нас стоят много задачи: трябва да работим и за жанрово многообразие и за разширяване тематичния кръг. Трябва да помислим за забавно-хумористичното четиво, за пресъздаване живота на редица герои на нашата история, за приказката и за разказа, за много и много още неща... Но преди всичко, струва ми се, трябва да помислим за художественото майсторство. Трябва да повдигнем борба срещу книгите, които под пъстрата си корица крият сухо и скучно съдържание, трябва решително да се опълчим срещу безвкусното съчинителство, което за нещастие все още се среща. А това можем да сторим само ако живеем в непрекъсната близост с нашите малки читатели, ако винаги мислим за тях и винаги сме готови да отговорим на тяхното „защо?“

МАКСИМ НАИМОВИЧ

За подем на културната дейност сред войската

На 2 април т. г. в Дома на офицерите — София се състоя съвещание на представителите на окръжните военни комисии, на творческите съюзи, културните учреждения в столицата и окръжните градове и началниците на домовете на офицери в различните гарнизони, на което се обсъдиха новите насоки на културно-масовата работа сред войската.

Доклад за досегашната работа в окръжните градове изнесе секретарят на РАБИС Асен Касамаков. За година и половина военнишефските комисии са организирани над 850 културни бригади във войсковите подразделения на цялата страна, десетки срещи, които са се отразили много добре за повдигане идеино-политическото и културно възпитание на бойците от Народната армия. До класичният изтъкване, че настрана от тази дейност са останали важни творчески съюзи, като Съюза на българските писатели, на художниците, научно-техническите дружества, БАН и други.

След доклада станаха разисквания. Интересно изказване и препоръки направи зам.-министърът при Министерството на просветата и културата Ив. Башев, който посочи неизползувани досега възможности в театрите, оперите и симфоничните оркестри за културно масова работа сред войската. Ив. Башев разгледа освен това накратко и проблема за репертоара и направи определени предложения за засилване културната работа сред бойците и командирите от армията.

Изказаха се и секретарят на Съюза на българските писатели Ламар, композиторът Георги Димитров, артистката Сия Челебиева и др.

Присъстващите представители на културните учреждения и институти си обмениха съвременни за най-високи постижения в културната дейност сред войската. Съвещанието завърши с разяснения за организиране военнишефската работа по новия правилник.

Един нов театър представя... „БАНЯ“ ЗА БЮРОКРАТИТЕ

Маяковски за първи път на наша сцена

Утре вечер в салона на Софийския народен театър — филиал „Васил Кирков“ започва своите редовни представления Държавният сатиричен театър. Той се представя на нашата общественост с постановката на известната драма в шест действия с цирк и фойерверк „Баня“ от Владимир Маяковски. Съдържанието и формата на тази грорба на великия съветски писател подсказват голяма степен на задачи и характера на нашия нов театър.

В спектакъла участват Люб. Бобчевски, Г. Раданов, Е. Багеров, Л. Калоянчев, Л. Тасева, Ст. Мутафова, М. Кирова, П. Петров, Евг. Филипова, Д. Досев, Д. Георгиев, Л. Петров, Н. Попов, В. Попидиев, Люб. Михайлов, Ив. Запryanov, Я. Михов и др.

МАЛКО ИСТОРИЯ

Маяковски написа „Баня“ през 1929 година — време на партийна чистка, на усиlena борба с многоглавото чудовище на бюрократизма и вражеските домогвания, времz и на бурен подем в социалистическото строителство, ознаменуван с първите копки на основите на първата съветска петилетка.

Създаването на втората пиеса на Маяковски е неразривно свързано с неговата активна журналистическа дейност. В „Баня“ смятат изотворената сатира, продажди, обобщили със свежи средства редица свои актуални стихотворения срещу бюрократизма и самоукопаването, които бяха намерили широко място в много вестници и списания. Като изграждаше образите на новата си драма, писателят използвал редица черти на героите, обрисувани в свои стихове, без да се отказва от възможностите да обобщи и характерни черти на определени хора от живота.

Владимир Маяковски предложил драмата си „Баня“ на широко обществено обсъждане. Той я четел пред радиото, рецитира я майсторски пред обикновени работници.

— Аз твърдо вярвам в творческите сили на работническата класа и идам при нея за помощ — каза Маяковски на обсъждането на „Баня“ в клуба на първата образована печатница. — Аз приемам всякакви бележки за сведение и се стремя да ги използвам.

Така при най-тесно сътрудничество на читателите и зрителите, особено на обикновените работници, Маяковски завършил своята втора пиеса.

КАКВО Е СЪДЪРЖАНИЕТО НА ДРАМАТА

Нейната актуалност днес звучи с най-голяма сила.

Хубавият човек, ентузиастичният строител на социализма Чудакон изобретява „машина на времето“, с която може да се отиде в миналото и бъдещето. Тази машина разваля гигантски ход на строителството, тя е символ на петилетката, която се изпълнява за четири години. Ала смятат изобретател не може да оползотвори изобретението си бързо, защото среща на пътя си страшни бюрократи като Побелосков — главен началник на управлението за съгласуване. Бюрократизмът ходи под ръка с тълпата.

(Продължава на 2-а стр.)

Сатира „Баня“ от Маяковски на сцената на Държавния сатиричен театър. На снимката: Леда Тасева, Енчо Багеров и Васил Попидиев. Снимка: Кожухаров

ПРЕД ФЕСТИВАЛА В МОСКВА

Хиляди километри разделят младежите, които ще се срещнат на фестивала в Москва. Те никога не са се виждали, но много вече се познават. Техните писма прекосват граници и държави, за да превърнат дружбата в близко приятелство.

Учениците от с. Владимирково, Михайловградско, надзъряха чак в далечния Северен полюс. Упомянаха го по писмата на новите си приятели от станция № 4.

Младежите от с. Ветренци никога не са били в Китай. Но вече твърде много знаят за живота на приятелите си от малкото далечно село. Изпратените от далеч излязци подарци радват цялото село. Наскоро ще бъдат показани в специална изложба, която ветерските младежи вече подготвят.

Младежите от бургаския завод „Червено знаме“ са разменили много писма с приятелите си, които работят в сроден чехословашки завод. Те са решили да организират технически конференции.

Пионери от Второ основно училище в Пазарджик ще проведат събор на парахода „Родина“ във Варна. Те вече са изминали по карта маршрута на „Родина“ от Варна до Финландия. Злознамал са се с изненадите на морето, достигнали са далечни брегове, видели са бреговете и жителите на Финландия. На събора капитанът и матросите ще им разкажат впечатленията от плаването си до Финландия и други страни.

Младежите в Горнооряховска околия подготвят киноекскурзия по река Волга. Кратка беседа, последвана от филм, ще запознаят участниците в екскурзията с великата руска река.

В Хасково учениците от училище „Климент“ са поканили корейски деца, които ще разкажат за своята родина. Пионери от Пазарджик очакват деца от Бургас и Одеса.

Фестивалът е все още далеч, но младежите, които ще участват в него, вече се упознават.

валите на Софийския държавен университет, Висшия селскостопански институт „Г. Димитров“, Висшия икономически институт „Карл Маркс“ и Висшия лесотехнически институт. Фестивалите в останалите висши учебни заведения ще се проведат: ИСИ — 6 април в Дома на техниката, Медицинският институт — 8 април в театър „Трудов фронт“, ВМИ — 8 април в Музикалния театър, МГИ — 8 април в салона на ул. „Кл. Готвалд“ 11, Русе — 7 април, Варна — 5-6 април, Пловдив — 8-10 април.

Заклучителният етап на фестивала ще се състои в София от 25 до 28 април.

НАРОДНИЯТ ТЕАТЪР „НР. САРАФОВ“ ВЪВ ФНРЮ

ЗАГРЕБ, 4 април (По телефона от нашия специален пратеник)

Вечерта на 27 март т. г. колективът на Народния театър „Кр. Сарафов“ пристигна в старинния град Сараево — историческата столица на Босна и Херцеговина.

В продължение на 3 дни бяха изнесени с голям успех „В полите на Витоша“ от Яворов, „Снаха“ от Ал. Хаджикристов по романа на Г. Караславов и „Волпоне“ от Бен Джонсон.

За мен — зрял младежак режисьор при Сараевския народен театър Бора Глигорович — тази среща е останала като едно много приятно познание с изтъкнати, талантливи големи артисти. Аз бях извънредно много развълнуван от вашата игра на сцената, проникната с много голяма култура и творческо познание на сценическия занаят. И в големите, и в епизодните роли пролича сериозното, истински артистично умение на изпълнителите да изграждат яри, сценични образи.

На 31 март трупата на Народния театър пристигна в Загреб.

Премьерното представяне на „Снаха“ премина, топло посрещано от театралните зрители на Загреб.

Особен успех отбеляза „Дачици“.

КОНГРЕСЪТ

на съветските композитори

На 2 април по докладите се изказаха представители на Украйна, Белорусия, Узбекистан, Казахстан, Татария и други републики, които засегнаха въпросите за успехите на националното изкуство и бързия растеж на младите кадри.

С особен интерес бе изслушана речта на Д. Шостакович. Той направи редица критични забележки за работата над новите опери и песенното творчество и призова композиторите към творческа смелост, широк обхват на изкуството и грижи за младите дарования.

В своята голяма реч Ваню Мурадели говори подробно за задачите на песенното творчество и за международните връзки на композиторите. На 3 април се изказа музикантът Л. Данилевич и композиторите Г. Свиридов, В. Соловьев-Седой и Арам Хачатурян. Украинският композитор К. Данкич разгледа въпроса за тесните връзки между руските и украински композитори.

Голяма реч на конгреса произнесе министърът на културата на СССР Николай Михайлов. Той говори за значението на метода на социалистическия реализъм, приложението в творчеството на бележити майстори. Развитието на изкуството изисква още по-голямо обединяване на композиторите с народа, обогатяване на техния кръгозор с всичко най-хубаво, създадено в световното изкуство. Михайлов призовава композиторите към творческа смелост, към принципи на другарска и доброжелателска критика.

Кинорежисьорът Сергей Герасимов направи важен предложение за популяризиране на симфоничната и оперна музика чрез киното.

Пламенна реч произнесе английският композитор Алан Буш. „Особено ме трогнаха съобщенията за развитието на музикалната култура на републиките в Средна Азия — каза Буш. — Руските композитори ни оказват братска помощ. Аз сравнявам тази помощ с „помощта“ на английските власти на колонизирани народи, които в Малайя и Кения се изразява с музиката на оркестрите залпове и експлозиите на бомбите“.

Изказаха се и други делегати.

(Четете на 4 стр. доклада на Хренников)

Рисунок: А. Стаменов

Седмидесетгодишнината от рождението на Димчо Дебелянов бе била тържествено чествувана в цялата страна. Съюзът на българските писатели подготвя вечер, посветена на поета. На вечерта, която ще се състои в зала „България“, Христо Радевски, главен секретар на Съюза на българските

писатели, ще изнесе доклад за творчеството на поета, а Гюничо Белев ще разкаже спомени.

Националният съвет на Отчествения фронт чрез народните читалища подготвя чествуване във всички окръжни градове на страната.

Съставят на Народния театър „Кр. Сарафов“ ще се завърши в София вечерта на 8 април.

НИКОЛАЙ ПАНУШЕВ

Старият приятел — френският филм

(По случай Седмичата на френското кино)

Мнозина от нас си спомнят кино-през десетилетието 1930—1940 г. В кинозалите трещяха картините на чикагските ганстери, по екраните препускаха ковбоите, които на Жорж О'Бrien. Над зрителите се издигаха светлите сълзи на унгарския граф (или хусар) Пал Явор, от платното звучаха човечко-ненаянствителни и расистки лозунги на Уфа... Отроча, която се вливаше в

постановка на Жан Реноар, с Ерих фон Штрохайм, Жан Габен и Пьер Френе. Този филм беше забележителен протест срещу войната, която вече се надигаше.

В тези години бляскаха имената на майсторите — сценариста и режисьора Рене Клер, Жюлиен Дювие, Жак Фейдер, Жан Реноар,

модерната псевдофилософия, близка до екзистенциализма: човек е роб на съдбата си; той е роден за зло, доброто е безсилие пред мерзавщината. Черните филми от рода на „Манон“, „Маже“, „Човек идва в града“ станаха истинска опасност, по-голяма и от материалната катастрофа. Те фактически унесаха политическото и икономическото зоробане на Франция от американските монополисти.

Киноработниците от почти всички течения си дадоха сметка за тази опасност и поведоха борба за съществуването на своето изкуство. В нея участваха цяла културна Франция, Общата конфедерация на труда, милиони зрители. В резултат на тези всенародни усилия през 1952 г. зоробаното споразумение бе отменено и пред киното отново се откриха възможности за развитие. Производството започна да расте, за да стигне през 1955 г. до 129 филма. За това спомогна и бързото спадане на интереса към американския филм. Според статистиката първите места в листата за най-посещаваните филми през 1955 год. заемат френските филми „Големите маневри“, „Премияване през Париж“, „Жервез“, „Парижката светска Богородица“.

Българският зрител имаше възможност особено през последните години да проследи отблизо развитието на френското кино чрез най-добрите му образци. Той не видя — и затова няма защо да съжалява — някогашните чисто търговски произведения: глуповати комедии, детективски истории, лъжеспешковски драми и пр., които не определят физиономията на френското кино. Затова пък не се спомняме дълго за жестока сатира „Скандалите в Клошмерл“, за жижерадостната антивоенна комедия „Фанфан Лапетот“, в която за пръв път се запознахме с Жерар Филип, за дълбококоичен „Адресат неизвестен“ с тъй ярко изразената симпатия към обикновения човек, за „Възнаграждение за страха“, който ни разкри силния образ, създаден от обаятелния актьор Ив Монтан, за напрегатния „Бегълци“, за големите Стендалови произведения „Пармският манастир“, „Червено и черно“ и пр. Тези филми носят характерните особености на своите творци, отличават се по стил, тематика, направление. Всички те обаче са проникнати от една основна черта, свойствена за най-добрите произведения на френското кино — човечността. И в това е неговата главна сила. Тази черта го сродява със съвременната социалистическа кинематография и специално със съветската.

Развивайки традициите от тридесетте години, днешните филмови майстори спират своето внимание върху съдбата на работника („Антоан и Антоанета“), борбите на трудещите се за по-добър живот („Най-добрата част“, „Зоробане“ на режисьора-комунист Луи Дакен), солидарността между обикновените хора от цял свят („Ако всички младежи по света“). Особено внимание те обръщат на централната тема на нашето време: борбата против войната. Забележителни са няколко филма на тази тема: „Забранени игри“, „След потоп“, „Геронте са уморени“. В тях са разкрити опустошението, които войната нанася в душите на хората.

В предстоящата седмица ще можем да видим няколко от последните творби на френското кино: екранизацията на „Вертеп“ от Емил Зола — „Жервез“, с големата немска артистка Мария Шел; съвременният антивоенен филм „Геронте са уморени“ с Ив Монтан и германският актьор Курд Юргенс, сатира за времето на окупацията — „Премияване през Париж“, документален филм — „Светът на мълчанието“, с право спечелило миналата година първата премия в Кан и др.

Сбирката е пълна и убедително показва разнообразието възможности на френското кино. Тя ще разкрие пред българския зрител, който обича френския филм и го помни като стар приятел, нови и нови страни от живота на френските хора и с това ще спомогне за взаимното ни упознаване — едно от главните условия за създаване на трайни мирни отношения между народите.

Нашата общественост поздравлява гостуващата у нас делегация от френски филмови дейци и пожелава тази първа седмица на френския филм да открие нови перспективи за културното сътрудничество между Франция и България.

Поне елементарно зачитане

Неотдавна прочетох извазката през 1956 година книга „Спомени за „Димитър Благоев“. Спомените са впечателение, че от поместените 50 спомени 21 са взети от архива на къщата-музей „Димитър Благоев“. Впроче редно е не друго, а именно в музея, посветен на основоположника на нашата партия, да са събрани най-много материали от и за него.

Учуди ме обаче друго. Гледах и недоумяхах — как е станало тъй, че в редакторския колектив (В. Хаджискиков, П. Христова, П. Колева, К. Каруци и П. Цанев) не се е намерило място поне за един от тримата музейни работници от къщата-музей „Димитър Благоев“. Та нали те, а не някой друг са се старали да издирят съвременниците на Благоев, за да получат от тях, а по-късно и сами да започнат спомени за него (който се е занимавал с подобна работа още като младо трико стъпало).

И ако когато цените се трябвало да излезат във от стени на музея, те се оказали забранени... Сметнах, че това е може би случаен, изолатиран факт. Но след време ми попадна и друг подобен извадки — и там същото!

По време на съгледанието от рождението на Благоев излезе от печат албумът „Димитър Благоев 1856—1956“. И в него голяма част от материалите са взети от фондовете на музея „Димитър Благоев“, като музейните работници са били в непрекъсната помощ на съставителите на албума. Но между имената на съставителите

— К. Каруци, П. Раденкова, Е. Димитрова, Сп. Поцев и на редакторите — П. Цанев, К. Каруци — пак не се споменаваха поне един музей работник.

Сега се подготвя за печат албум, посветен на Георги Димитров — и там е същото.

Подобни факти са почнали да стават редовна практика поне за софийските музеи.

Защо е така? Не вярвам да се намери някой, който да отрече правото на музейните работници да обнародват документалните материали, които са издирени и обработени от тях и се съхраняват в музейните фондове. Нещо повече — това е не само тяхно право, но и техен дълг. Тогав защо те сами не са се заловили да публикуват обработените от тях материали? Явно поради липсата на инициатива.

Досега отдела „Музеи“ при Министерството на просветата и културата се е задоволявал само с пожелания в тази насока, като е представял всичко на съименичествата на работниците в музеите. Нужно е в бъдеще да се иска от тях известна научна продукция. По този начин много музейни работници, които досега не са се решавали да излизат с научни публикации, ще издат гласност на редица свои ценни проучвания.

Струва ми се също, че не е редно да разни научни институти или издателства да се възползват от събраното и проученото от музейните работници, като се задоволяват само да посват с две думи в предговора или под думи,

Цветан Ангелов

Станаве

ПИОНЕРСКИ КОРАБ

КОМИНОЧИСТАЧ

„На кораба“ значи „у дома“, Моряшка поговорка

Да вдигнем котва, щом се зазори, щом зашумят крайбрежните гори! И своя вечен гняв за миг да спре това намръщено море!

Водата не бушува, не кипи — на дъното самата бури спи, а само ласкава, добра вълна се плиска о брега... И там една безгрижна чайка с крикя прелети, опише кръг над водни широти, па стрелне се и с лъскаво крило докосне бездната... Едно гребло разсипва ярки блясъци отвъд и далечните властни ни зоват...

На добър път!... Моторите в зори запяват сакш. Слънцето сребри пътеката зад бялата къра. Запейте! Та нали сме „у дома“?

И бае! Бурята се усмири, но страшно е, когато спи дори!

МЕБЕЛИСТ

Знаете ли... Там, където се яви Златанчо наш, почва работата рендета и миреше на талаш.

Вчера заран той рендоса новия полиран шкаф. Баба Злата се ядоса — просто посния от гняв.

Но момчето бозавило плю на своите ръце. И на двора предпазливо чамовата пейка взе.

Хръ! Навива се талашът на спирали, ето на! Двете котенца се плашат и поглеждат отстрана.

Не разбираш, че Златан е по душа добър и чист, не разбираш, че ще стане знатен майстор мебелист!

Чер като катран, чер като малене, седнал ми Горан и горчиво плаче.

Гонят го с маши не веднъж и дважд. Бузки, нос, уши — целият е в сажид.

Качва се изпран горе на комина. Вреще се Горан мръсне за седмица.

На, за трети път плаче: — Оле, мамо... Бедички блещат збъиките му само.

В черното плато гуши се котаче. Ех, разбира то: коминочистач е!

ВЪРХОВЕ

Дори орелът, силна птица, задъхан към върха лети. Помня това! Към връх Петница с усилне ще стигнеш ти!

А до Четворка с млади сили не стигнал всеки ученик. Не си ли вече там? Не си ли? Бъди смелчак! Бъди умник!

До Тройка — тази цел е ниска — не спирай, братко, по-добре. Ленивецът единствен иска дотук в живота си да спре.

На Тройка раздла ли се някой, и с Двойка ще се примири. Върви, с въж привързан яко, без отдах ти се катери — на връх Петница чак поспри!

По-голямо внимание, повече популярност

Оживяват приказки, най-невероятни истории стават възможни — в това е силата и обаянието на кулелите и рисуваните филми.

Преди девет години с телечата, дървени тричетата, картонени

Гюргя Самовила из филма „Юнак Марко“

глави... много ентусиазиран група любители на киното у нас създават пърните куки. През 1950 година режисьорът Д. Лихурски, операторът Д. Хаджиев и мултипликаторът Д. Юрков заснемат сатирично кукилен филмче „Страшната бомба“. Този квалификационна работа разкрива възможностите за успех и големи трудности. Липсват елементарни условия — помещения, техника, работната възраст бавно.

Минава повече от година, докато Д. Лихурски и Л. Юрков се решат да направят нов опит с филма „Майстор Манол“. Нов опит и първо постижение, разбира се, нелишено от недостатъци. По това време по-голям успех има рисуваните филм „Юнак Марко“ — по сценарий на Хр. Сантов, художник-режисьор Тодор Димов. Заедно с „Малкият художник“ на режисьора В. Топалджиков и екранизираната кукилен спектакъл „Иван селският син“ с режисьор А. Аронев, нашите мултифилми получават възторжените одобрения на малките зрители. Скоро се появява „Случка в детската градина“. В него герой е пак Андрей, кукилата от „Малкият художник“. Възвръща се и нов жанр — кукилен или рисуван кинотрешка, където трикоичите снимки дават възможност да се посмееш над чуждите и свои недостатъци. „Внимателното ангелче“ — политическа сатира по карикатура на френския художник Жан Ефеа, рисунки и режисура Т. Димов — получи много висока оценка на филмовия фестивал в Карлови Вари през 1956 г.

Предстои да се пусне на екран сатиричната „История с шапка“ по сценарий на В. Ханчев. Готов е сатира „Човек от она свят“

от къде са почерпени материалите. В такъв случай следва музеите работници да бъде поместен да се включи в издаването на материалите — като съставител или като редактор.

Нека не бърда погрешно разбра, безспорно материалите, които се намират в музейните фондове, са на разположение на всички научни работници, които могат да намерят в тях извор за някои свои изследвания и проучвания. Обаче публикуването на музейни материали в издания които споменатите е нещо съвсем друго.

Подобни прояви са несъмнено с елементарното зачитане на тружените в областта на историческата ни наука, колкото и скромни да е приносът им. Те не бива да продължават!

ВЕРА ДИМИТРОВА

Изложба на художествени тъкани и керамика

Тази изложба е по-друга. Вместо хора и цветя, изобразени в картини, тук цветовете, хармонично по оригинален начин от художника са предназначени за украса на човека. Сякаш слънцето е блясало в изтъканите пердетата, сякаш лунни лъчи са сребърните нишки в тъканите за рогови.

Това е неоправенният български стил, създаден през вековете и подобряван от поколения. И пишещите копирни, и личиестият найлон блещат пред тези прости лампични тъкани.

Поставите само това жъто перде в стаята си и то ще ни донесе слънцето от житните поля и в най-тъмния и мрачен зимен ден. Князят основен тон на друго щ: в напоени родите угари и повее на пролетния вятър. А блезорозовото и синьот ще донесе повече радост в живота на детската стая.

Доволен са от изложбата хилните посетители. Книгата е препълнена с възторжени отзиви. Ученици, работници, учители, студенти и хора на изкуството желат широко популяризират труда на тези майстори. Не е ли това гласът на народа, у когото старите майстори създадоха вкус към красивото! Всички ние сме загрижени още от ранно детство с любов към родните шарени черти, тъканите одеала и безвизните покривки. Творци като Надя Прудкин въздържат и развиват тази любов.

И керамичните работи на Заряко Манолов са нещо ново. Няма ги вътрешните се на всички крагунки и гърнета. От подносите за плодове и сервизите за ракия до вазиците и пепелниците, всичко е съвсем самобитно българско и в същото време видано по нов начин от художника. Това се отличава не само за формата, но и за цветовете — един от творбите са многоцветни, а други издържани в едноцветна сива и каменносто-кафява гама. Особено интересни, нежни и оригинални са миниатюрните предмети, дошли тук като че ли от къщицата на приказните джуджета.

Изтънченият вкус, дълбоко познаване и голямата любов към българското национално изкуство, които дъхат и от най-малкия предмет, донесоха заслужения успех на първата самостоятелна изложба на Надя Прудкин и Заряко Манолов.

ЛЕНА ВЕНЕВА

Гостуването на Варненския театър

От 3 април Народният театър „Стоян Бичваров“ Варна гостува в София.

Бе представена пиесата „Хамлет“ от Шекспир, постановка на гл. режисьор В. Цанков. Ще бъдат изнесени още пиесите „Майка на своите деца“ от Афиногенов и „Наанко“ от В. Думев — режисьор В. Тафков. Във филмала „Васил Карков“ бяха представени пиесите: „Рибарски свадби“ от Голдони, постановка на Ив. Иванов и „Двамата веронци“ от Шекспир.

До края на гостуването си театърът ще представи на 8 и 9 април „Хамлет“ в Народния театър „Кръстьо Сарафов“, а във филмала „В. Карков“ на същите дати — „Двамата веронци“.

П. НИКОЛОВА

Ив Монтан във филма „Салемските вещици“

Берлин, април.

През последните шест месеца Ив Монтан пъ на хиляди хора от различни националности. И навсякъде, където го слушаха, хората се радваха и го приемаха възторжено, защото песента му прониква в сърцата, защото по свой начин той разказва за радостите и горчините на своя народ.

Преди да се запозная с Монтан — автор, а за се запозная с Монтан — актьор. Това стана в Студията за игрални филми на ДЕФА. Шеше да се снима един голям филм. Това беше първа творческа среща на колектива. Между нас бяха Ив Монтан и съпругата му — Симона Синьоре, дошли в Берлин като гости на ДЕФА. Щяха да участват в филма, обхващан градецо наследствие гонитбата и процеса срещу вещиците, ограничаван от тамошна-та пуританска секта, и победата на здравия разум. Главните действава-

ция. Още в началото на разискванията те успяха да създадат топла, дружеска атмосфера. Разговорите се поведо така, щото ние забравихме, че се виждаме за пръв път.

Филмът „Салемските вещици“ е екранизация по пиесата на Артур Милер „Гонитба на вещици“. Сценарият е написан от Жан Пол Сартр. В главните роли, под режисура на Раймон Уудло, участват Симона Синьоре и Ив Монтан. Действието се развива в съществуващото и до днес градче Салем, основано от европейски колонизатори. Там се е състоял последният голям процес срещу вещици. Филмът разказва за суверенния страх от вещици, обхващан градецо наследствие гонитбата и процеса срещу вещиците, ограничаван от тамошна-та пуританска секта, и победата на здравия разум. Главните действава-

щи лица са Елизабет и Джон Проктор.

Филмът бе сниман от френския оператор Клод Реноар в германската местност Требин-марк, където беше построено подобие на Салем от 1680 година.

Ние вярваме, че „Салемските вещици“ ще бъде нов успех за филмовото изкуство. Всички, които упознаха Ив Монтан и Симона Синьоре от обиколката им в немските театри, сигурно няма да се разочароват от тях в новата си среща на екрана.

ВИЛИ БРЮКНЕР
зам. главен драматург на
ДЕФА — ГДР

ДРУЖБА ОТ ВЕКОВЕ

На снимката: Отавяно надясно киноартистката Маня Каш, балерината Габриела Лакатош, оперната певица Магда Тисаи и актрисата Мария Шуйок след връщането на дъщерята Боряна награда „Кошут“

БУДАПЕЩА, 5 април (Специална кореспонденция за в-к „Народна култура“)

Сам преди петнадесет дни бяха раздадени наградите „Кошут“. Лауреатско звание получиха четирима писатели от различни поколения, свързани със здравите реалистични традиции на унгарската литература и с борбата на унгарския народ за социализъм. Наградени са белетристите Пеньо Хелтай и Ласло Неймет, поетите Йожеф Фолар и Сабо Лъоринц.

Най-висок степен на Кошутовата награда и парична сума от 75 хиляди форинта получи световноизвестният унгарски композит и музиколог Золтан Кодай.

4-ти април в БУДАПЕЩА

Кошутова награда за 1957 година получиха също и скулпторите Миклош Боршош, Ференц Мелеш, ху-

КЪРВАВАТА ПРОЛЕТ

1907

Това са дните на голямото селско въстание в Румъния, чийто петдесетгодишнина чествуват нашите съседи.

Векове наред румънските селяни се раждат и умират роби. Когато в 1844 година робството формално е премахнато, те получават парче голяма земя. Няма с как да я обработват, започват да я продават и отново си остават гладни роби. Пробуден от руската революция от 1905 година, през март 1907 година те се надигат с ели и скири да воюват за своята правда — да изгорят чокотите и да поделат земите им.

Пламват господарските хамбани, погиват и някои господари. Цялата страна настръхва. Чокотите треперят, властта е смутена. И докато до вчера — както пише големият румънски писател Йон Л. Караджале — консерватор и либерал враждаха помежду си и техните водачи се наричаха един друг „народен измамник“ и „син на Велзула“, сега в парламента стават „възмъжени“ селяни: народният измамник и синът на Велзула се прегръщат и целуват тържествено, а всички министри, депутати и сенатори, репортери и публици плачат от умиление. „Въстанието извършило чудо — добавя Караджале. „Довечерашният народен измамник се превърнал в спасител на родината, а на синя на Велзула за една нощ израснала крила на тежестта. Пред опасността, еднакво застрашаваша и двете, враждувалите партии си подават ръка, за да възстановят реда!“

Срещу народа хвърлят войската. Започва най-страшното. Въстанието е неорганизирано, селяните нямат с какво да се борят срещу войската и селата скоро се превръщат в пепелища. Единадесет хиляди селяни са избити, въстанието — потушено и редът — възстановен.

Кърватите борби на румънския селянин оставят дълбоки бразди в душата на румънския народ и на румънската прогресивна интелигенция. Те намират отражение и в дъните на хората на изкуството. Художниците Григореску и Бъчича, поетите Ал. Влахуца и Г. Кошбух, големите романисти Михаил Садовяну, Лину Ребруну и Чезар Петреску, както и някои от по-видните днешни румънски писатели — всички са отразили в творбите си жестоката експлоатация на селяните и тяхната борба за хляб и правда. Но най-широко, най-пълнокривно са пресъздали тая кървава пролет в историята на румънския народ романистът Чезар Петреску в романа си „1907“ и Лину Ребруну в романа-епоса „Въстанието“.

ГЕРГАНА СТРАТИВЕА

Току-що бях престанал да разгледям румънските старопечатни книги, написани на черковнославянски език, когато ми съобщиха, че ме вика директорът на университетската библиотека в Букурещ. Аз отидох с него. Той беше един от най-добрите познавачи на румънския фолклор, член на Академия на науките.

Първото, за което ме запита Барбу Лазару, беше дали съм козла в Синеве, мога ли да му опяна какви са тези „Сини камъни“, и т. н. Останах изумен откъде знае всичко това.

— Та там е родното място на един от основоположниците на румънската литература, най-добрият познавач на нашия фолклор. Вие нито ли не сте чували за Антон Пан?

Признах, че името на Антон Пан ми е известно, но не знам какво е той за румънската литература. Лицето на стария човек изведнаж се оживи.

— А за Настранид Хода нито ли не знаете? Та ние на Антон Пан дължим запознанството си с него и с миздростта на Изтока. Разказете ми нещо за оня ваш герой от приказките, който неведнъж е надхитрил хайдутата, чакайте малко, как му беше име-

то? Аха, Петър. Хитър Петър.

И разговорът започна. Аз разказах за Настранид Хода, а Хитър Петър всичко, което помех от детските години. Барбу Лазару ме слушаше, смееше се от сърце на находчивостта и хитрината на нашия герой.

— Интересно, интересно — повтореше той — гледате какви богати хрумвания е имал народът! Какъв народ, аз — обръщаше се той към

песни в румънски превод. И нито Барбу Лазару, нито аз можехме да кажем дали някой от двата народа е заимствувал от другия.

Отдавна минаваше обед, а ние още стоим в кабинета на Барбу Лазару и разговаряхме. Той беше чед стихове на Ботев и Вапцаров, романите и повестите на Вазов и Елисеи на Румънски, книгите на съвременните ни писатели. Аз пък споделях с него своите впечатления от книгите на Садовяну, Лину Ребруну, от стиховете на Еминеску и Джордже Кошбух, от книгите на по-младото поколение румънски писатели, преведени на български. Той говореше за раскопките „Вардар“ на Владигероу, аз — за раскопките на Енеску. После той зарепнеше за своя познати — учени от България, аз му разказах за моите нови приятели от неговата страна. И сякаш ние не бяхме представители на два различни народа. Ней Дунав и различните езици не ни разделяха, защото ние говорехме за една обща история, една обща история, една обща история, една обща история.

Два народа — две еднакви съдби. Един и същ свят път към бъдещето.

За международно сътрудничество в книгоиздаването

През декември миналата година в Берлин заседава подготовителният комитет на издателствата от социалистическите страни. В натрупан опит и той ще се обмисля работата на комитетите в бъдеще и представител на нашата страна.

На тази среща се констатира, че между издателствата от социалистическите страни вече е установен контакт. Но тия епизодични срещи и случайни форми на сътрудничество не са достатъчни за задълбочена и всеотдайваща обмяна на опит и за установяване на потъпечно и плодотворно сътрудничество.

Поради това подготовителният комитет реши в началото на април т. г. да се свика в Ялцие конференция на издателствата, на която да се направи цялостен и задълбочен преглед на развитието на социалистическото издателско дело, да се обобщи творческите постижения и опит във всяка страна и при взаимно уважение и равнопоставеност да се обсъдят и набележат мероприятия, форми и методи за тесно и постоянно сътрудничество между издателствата на социалистическите страни.

В днешния ред на конференцията са включени почти всички основни въпроси на издателското дело. На първо място ще се обобщи опитът по държавното ръководство на издателската дейност и организацията на редакционния процес в издателствата. На конференцията делегатите от всяка страна ще разкажат за формите и методите на държавно ръководство на издателската дейност с оглед издателствата да се освободят от излишна опека и да разгледат своята творческа инициатива. Няма съмнение, че конференцията ще осъди неправилните разбирания за ограничаване, а даже и за премахване на държавното ръководство на издателската дейност. Тия ревизионистки разбирания водят естествено до отричане ръководната роля на пролетарската държава в развитието на културата, важен дял от която заема и книгоиздателското дело.

На конференцията ще се разгледа и въпросът за връзките на издателствата с автори, творчески организации, научни институти и ведомства, които са основни сътрудници на издателствата при изработването на тематичните планове, подборите на авторите, ценката на тиражите и т. н. При разглеждане на този въпрос издателските работници ще се запознаят с взаимоотношенията между издателства и автори, творчески съюзи и научни институти в различните страни.

Издателствата съставят планове, те си, като се съобразяват с актуалните и перспективни задачи, които се поставят от комунистическата партия и правителството за развитието на стопанството и културата. Принципиите и формите на тематичното планиране и на издателската дейност се разработват преди всичко от светските издателства. Техният богат диалог

ГЮЛА ИЯЕШ

Нашият товар — земята

Земята наша все по натежава от всеки паднал в боя и от мрак, но трябва да я носим все пак, че няма де, кому да я оставим.

И носим я на палеци: тя е наша. Чрез нас тя става туй, което е. И докато я носим със безстрашие ще бъде тя Земя, не ще умре!

Тежи! А ний я кълем със потта си и силно раменете ни болят, че все по-малко в този труден път оставаме ний — верните Атласи.

Тежи като простреляна глава, че нови падат в нейните дълбини. Но тя не е виновна за това: не можем ний сега да я оставим.

Ще я държим! Макар че всеки миг натежава неуспехите, събарят надеждите... отделният войник за армията цяла отговаря.

Върви! Носи я с мъка нечовешка! Това е дълг и ще го понесем. Защото ако паднем — ще умрем. И от това ще стане тя по-тежка!

Превод от унгарски: Д. БОЛЯРОВ

Пусна се в продажба № 2 от библиотеката

„СТЪРШЕЛ“ БЕЗОВИДНИ РАЗКАЗИ от П. Незнакомов

Пон Лука Караджале (1852—1912) е един от най-видните представители на критическия реализъм в румънската литература. В своите скитни, разкази и песни той смело разкрива, осмива и остро бичува недъзите на тогавашното общество, кариеризма на буржоазната интелигенция и мракосетието и жестокостта на режима. Най-добрата му творба е песента „Изгубеното писмо“, играна и у нас.

Преди няколко години един от най-забележителните студенти в нашия университет бе младият Корнели Драгнеску. Той притежаваше жив ум, желаност и героичен темперамент; наред с това природата го бе надаряла с ораторски талант, на който трудно можеше да се устои. Няма нищо чудно, че с подобни достойнства Корнели трябваше да вземе челно място между своите другари. Той бе предводител на всички студентски акции. Винаги когато смелата студентска младеж не можеше повече да стои безразлична към политическите събития и решаваше да каже и тяхната дума, Корнели сплотяваше редниците й, организираще я, окуражаваше я, възпламеняваше я и я повеждаше... към паметника на Михаил Храбрий. До този момент Корнели беше велик, несравним; но тук, при стаята на калуђерския герой, той беше просто дивен. Реците му бяха така похватни, че ако го чуехте, бихте се учудили на равнодушието на бронзовата статуя; как се стреляше този герой да не слезе от коня си — както някога командора от „Дон Жуан“ — и да не вземе и той участие в демонстрацията?

Винаги когато слушаш Корнели да възпламенява самоотвержената младеж — а пък аз много пъти съм го слушал — си смислех, че този момък е заключил с идването си на белия свят поне с двеста-триста години. О, той трябваше да се роди по времето, когато той разпалва утешаващите народите, когато правата на човека не бяха още провъзгласени, когато светът стенише, смазан под опетата на деспотизма. Какво ли не биха дал да можах да видя тираните, направени пред Корнели Драгнеску! Няма съмнение, че ако това бе станало, провъзгласяването на правата на човека нямаше да се забави толкова много. Но днес? Днес когато се раздам на толкова свободи, когато никой и не спомнава думата тирания, когато демото на прогреса не среща вече никакви пречки... И въпреки това той днес общественият ред много често би бил нарушаван без намесата на буйната, великодушна младеж.

За да създам поне малка представа за Корнели Драгнеску и за неговата дейност на младежки трибун, аз не ще употреба тър-

УОЛТ УИТМАН 1819-1892

ЕЛА СИ ОТ ПОЛЕТО, ТАТКО

Ела си от полето, татко, получи се писмо от Пит, излез и ти на прага, майко, получи се писмо от скъпия ти син.

Сега е есен.

Сега дърветата — зелени, жълти и червени,

с листа потръпващи от тихия вятрец, обляхват в сладост и прохлада селата на Охайо,

където зреят ябълки в градините и по асмете гроздето тежи.

(Усещаш ли дъха на гроздето в лозата?

Усещаш ли дъха на еладата, в която бръмчаха пчели доскоро?)

Небето е така спокойно, така прозрачно след дъжд, с такива чудни облаци,

под него всичко също е спокойно, красиво, пълно със живот — и фермата на изобилие се радва.

Навсякъде в полето — изобилие.

Но ти ела си от полето, татко, не чувай ли гласа на дъщеря си.

Излез и ти на прага, майко, ела на пътната врата веднага.

Тя бърза със предчувствие за нещо недоброе — ираката ѝ треперят,

козата си не спира да пригладни, забрадката си да оправя.

Отваря бързо плик.

О, този почерк не е негов, макар че неговото име е написано,

о, чужда някаква ръка е писала за милия ни син, о, бедно майчино сърце!

Пред погледа ѝ всичко притъпява, долавя само думи,

отделни изречения: ранен с куршум в гърдите, кавалерийска схватка,

сега е зле, но скоро ще е по-добре.

И ето виждам само нея,

сред цялото богатство на Охайо, със всичките му градове и ферми,

лицето ѝ е смъртно бледо, когато тя, изнемощяла,

подпира се на пътната врата.

О, мила майко, не скърби (мълви през сънзи едва порасналата дъщеря,

по-малките сестри се гушат уплашени и онемели).

Виж, скопа майко, писмото казва, че Пит ще бъде скоро по-добре.

Уви, нещастното момче! То няма никога да бъде по-добре (дори не му

е нужно да бъде по-добре — на хаброто и чистото сърце).

Защото те стоят пред портата на своя дом, а той е вече мъртъв,

единственият син е мъртъв.

А майката.

Отслабнала, облечена във черно,

денем хляба не докосва, понем от тревожен сън се буди,

събужда се среднощ, обляга в сънзи, със едно единствено желание:

да би могла незабелязано и тихо да избяга от живота,

да търси него и да бъде с него — със любимия си мъртъв син.

Превел: НИКОЛАЙ ПОПОВ

О, ВРЕМЕНА...

жествени фрази, а ще се задоволя да възпроизведа някои пасажни от вестник „Приятели на народа“ от времето, когато този младеж често посещаваше паметника на Михаил... Ето чуйте:

„Университетската младеж, предводителствувана както винаги от видния студент по юридически науки, забележителния младеж Корнели Драгнеску, тръгна в гъсти редци от парка Чимедияну към паметника на Михаил Храбрий, за да почете — в тези дни на дълбока скръб за страната, народа и нацията — паметта на нашия велик национален герой.“

При все че студентите вървяха в безупречен ред, на гърба на булеварда те бяха спрени от стражари, тайни агенти и наемни бойци.

Младият Корнели Драгнеску и всички останали младежи напразно протестираха в името на правата, вписани в конституцията. Неговите-полицейци не ги пуснаха да минат натакъ.

Тогавашният младеж Корнели Драгнеску извика: „Братя! Напред след мен към Михаил Храбрий!“ и се помъчи да разкъса кордона.

Възторжената младеж тръгна след своя храбър трибун, но в този момент стражарите започнаха да удрят наляво и надясно с палки и юзюмове...

Получиха: Снощи полицейските бандити са арестували на булеварда младия Корнели Драгнеску, смелия студент, който стои начело на университетската младеж. Той е задържан в тайна стая и никой, дори родителите му не могат да влязат във връзка с него. Смята се, че в ареста той е бил подложен на жестоки побои и изтезания. Ето защо безсъвместният съдебен следовател — позорно петно за нашата магистратура, чийто име от чувство на срам тие не ще споменем вече в колоните на нашия вестник — не разрешава никому да се види с младата жертва на този терористически строй.“

И още: „Правителството е обезумяло! Неговите върхари произволят!“

Снощи, докато събрали при паметника на Михаил Храбрий студенти слушаша с напрегнато внимание и дълбоко възмущение за бесхителната патристична реч на известния студент Корнели Драгнеску за правото на народа да протестира против престъпното правителство, полицаята вървяха върху младежите — утрешната гордост на нашата страна — и удриха, смазвайки, драпейки бе-

Разказ от Й. А. КАРАДЖАЛЕ

Да, наистина! Правителството е обезумяло!

Тяка беше Корнели Драгнеску... Независимо от своята огромна дейност на политически трибун той почти напълно се справяше с учението. Цели седем-осем години той редовно посещаваше лекциите в университета и в един прекрасен ден неговите родители, роднини и многобройни приятели с голяма радост прочетоха в „Приятели на народа“ следното съобщение, поместено в рубриката „Последни новини“:

„С особено удоволствие научаваме, че младият Корнели Драгнеску, виден студент в нашия университет, е станал кандидат на юридически науки, като успешно и талантливо е защитил своята дисертация на тема „Общественият ред в съвременната държава“. Способиеният младеж е бил сърдечно поздравен от членовете на комитетата. Ние също считаме за свой дълг да го поздравим, като му пожелаем блестяща кариера, каквато той, благодарение на своите достойнства, несъмнено заслужава.“

Кандидат на юридически науки! Почетен оратор! Необичаен характер! Смел, възвишен идеал!... Ето, казах си аз, това е бесспорно граждани с голямо бде-

же! Очаква го блестяща кариера! Аз винаги се интересвах от този забележителен младеж. Неговите студентски прояви бяха така шумни, че аз почти всекидневно в като че ли нарочно чувах, чейка или проявяваша това звучно име — Корнели Драгнеску! След като прочетох съобщението, че е станал кандидат на юридически науки, аз лека-полека почнах да забравям това така шумно име. То стана някак съвсем естествено: почнах да го забравям, защото престанах да го срещам на всяка крачка. А после напълно го забравих. Настанала тревожна времена. Остри политически борби; стопанска, земеделска и финансова криза, повече и по-малко сериозни нарушения на конституцията — всичко това силно възмущаващо общественото мнение. Сред студентите настъпи брожение, те възмущаваха да направят демонстрация. Какво ли ставаше днес при паметника на Михаил Храбрий? Я да видя. Възвям вестник „Приятели на народа“ и прочитам.

„Те премината върха на безобразието! На помощ, граждани! Правителството е обезумяло!“

Днешното деяние на престъпниците надхвърля всичко, което можеше да се очаква от хора, забравяли човешките и божияте закони!

Студентите бяха подложени на побойна, мъчения, зверски убийства!

Полциите получиха заповед да стрелят в тялата и те наистина стрелаша!

Зрелището беше ужасно и отвратително! Кръвта на самоотвержената румънска младеж обогри белия мрамор, над който се издига паметникът на най-големия румънски герой!

Престъпници! Не забравяйте, че иде частът за разпалката!

Известно е кои са убийците на младежите и те не ще се спасят дори в миза дупка!... Това се отнася най-вече до безчелния директор на полицията, вулгарния негодяй, бесхителния мерзавец, кръвопийца палач и човокодец, известен под отвратителното име Корнели Драг... 1900 г.

От румънски: МАРИЯ ОРАИНОВ

СОФИЙСКИ ДЪРЖАВЕН ЦИРК

ПОСЛЕДНИ ПРЕДСТАВЛЕНИЯ НА СЪВЕТСКИТЕ АРТИСТИ (до 10 април включително)

Предварителна продажба на билети за цяла седмица

ТЕЛЕФОН 8-00-00

НА РУСЕНСКА
СЦЕНА

РУСЕ, април

Постановката на „Мазепа“ в Русенската народна опера е безспорен успех на целия творчески колектив. Налице е работата на един културен режисьор. В „Мазепа“ на Чайковски удареното е сложено върху личната драма на Мария за разлика от Пушкиновата песня, в която главният действащ лице е Петър Велики. Присъствието на Петър I е загатнато в операта само чрез симфоничната картина „Полтавският бой“ и чрез реплики на Кочубей и Мазепа. Но режисьорът Трифонов не запуща социалния план — върху него строи той и любовната драма на Мария. И ние добиваме впечатлението, че сдвизката между Кочубей и Мазепа е само повод за разкриване истинския характер на техните отношения. Да, Мария е само лична драма, а в същото време за нея е издигната такава пропагандна задача: Не е ли имало от преди и нещо друго? Втората картина носи отговор. Кочубей е знаел отдавна за политиката на Мария на Мазепа към немислимост и съюз с шведите срещу Петра. Наистина доверие, който решава да направи, е плод на вярата му за мъжко, но така Кочубей застава (макар и доста късно) на открити, разобличаващи позиции. В кратката, но изпълнена с голяма драматична сила картина на последния режисьорският план показва, откогато Мария към съдбата на Кочубей, това е не само съчувствие към азиатската баща, а израз на симпатии към един такъв човек, израз на подкрепа на разобличаване му кауза, мъчалива присъда над Мазепа.

На така социален фон интимната тема зазвучава с по-голяма сила. Мария облича вкъщи един престъпник. Но заслугата от всеобщата си любов, тя не може да проникне в истинската природа на Мазепа. Когато научава за заговора, тя се опитва от мисълта, че любимият ѝ ще стане цар. Животът ѝ е пълен с надежди, тя не иска да знае — „На каква цена?“ Но когато Мазепа жертва баща ѝ, тя проумява каква цена е обичала. Обещанието ѝ е резултат не само на страданията, а и на нейния раздор, което тя изпитва силно да помисли: В режисьорския замысел злата участ на Мария е още една присъда над Мазепа.

Хубаво впечатление е поставяването на Трифонов прави умението, с което са композирани масовите сцени.

Все пак в спектакъла има и бледи места. В I картина балетът (постановка на Анастас Петров и Асен Манолов) съвсем не заслужава респекта на Мария, Кочубей и ситието им. След края на „Полтав“ забележителна на Мазепа. „Ек, как игра бих, млада да бих!“ извика съчувствена усмивка. Той ли дъщеря от ярка национална обаятелност танц и в това внешне изпълнение извика у хетмана такъв спонтанен вълкът? Не мога да се разделя мизансценично и по настроение IV картина.

Актьорският състав е улеснил до голяма степен работата на режисьора.

Михаил Петров в ролята на Кочубей бележи безспорно май-големия си актьорски успех досега. С предизвикателна осанка, с богати жестове той търси и постига външността на образа. Несъмнено най-високото му постижение е III картина — в танцината. Не се забравя лесно неговият бравурен, изнеможен физически Кочубей, в който намира мощен нравствен протест. Третино звучи една жива сцена, повтаря на величното на един силен характер! Напълно овладява и в услуга на сценичния образ е трудната вокална партия на Кочубей. Бихме пожелали на Петров повече юности, повече пластичност и по-тъжно чувство за художествена мизансцена. На другия изпълнител на тая роля, Анастас Манолов, въпреки изключително спонтанен живот не достига външността. Лиричността му ба-

Мазепа

От Н. БОЗДУГАНОВ

коварните си намерения? Мазепа — Кривостежка — изживява истинско любовно-патетично отношение. За него тя е не само повече от любима жена — опора в живота, извор на мъжкото му самочувствие. Но Кривостежка трябва по-рядко да поддържа бруталната, египетска природа на стария хетман. Зашто има места (IV картина, финалът — убийството на Андрея), където подмален от дивичия характер на отдалени моменти, той прави образа по-благороден, откогато е потребно. Да се слуша как Кирил Кривостежка пее е истинско удоволствие. Другият изпълнител, Антон Янков (от Соф. нар. опера), е доловил и подчертал тъжната черта на образа, който Кривостежка е онемогнал. Неговият Мазепа е по-суров, но с по-малко лично обаяние. Гласово Янков се справя отлично с партията.

За темпераментната Мария Бохачев не е трудно да предаде завладяващо пламенната, всеотдайна любов на Мария към Мазепа. При нея любовта звучи като съдба. Затова толкова убедително и с такава сила Бохачев предава сцената на лудостта. Тук младата актриса намира нови интересни батри. А това е успех за нея, като се има предвид сценичния ѝ темперамент, който е така стихнен, че трудно се домогва до по-тъжни нюанси. Липсата на пластичност обаче отнема значителна част от постигнатото очарование на нейната Мария. Момичето, с близка тембър сопран на Бохачев ѝ помага да постигне забележителен вокален образ. В изпълнението на Косена Кирова Мария губи от своята ярка емоционалност. Кирова е актриса, у която преобладава рационалното начало. Въпреки че певчески и сценично образът е добре овладян, той би трябвало да бъде повече стоплен.

Андрей на Борис Христов рава и потиска едновременно. Сценично образът му е постижение — неговият Андрей носи младежка сила и смелост. Външността фигура на Христов и яркият му темперамент правят силно впечатление. Но гласово? ... Красив тембър, добра музикалност, мощен глас, но с неразработени височини! Няколко финални мо-

мента Христов издържа с мъка, и то не винаги. Другият изпълнител, Тодор Бонев, показва само добри гласови данни. Снежина Янкова и Евгения Бабаева се справят вокално и сценично добре в ролята на Любов. Декорът е безспорен успех за художника Цанко Димитров. Битово верен, изграден със замах, той носи атмосферата на действителност. Особено хубави са III и V картина — тъмнища и посичането.

Музиката на „Мазепа“ крие сериозни проблеми — и от музикални, и от технически характер. Той изляк на всяко творчество на Чайковски изисква от диригента тънки артистични усет и ярък темперамент, каквито Гомея Райчев безспорно притежава. Райчев постига внушително музикално изграждане. Но има места в партитурата, които могат да прозвучат по-убедително — напр. IV картина се нуждае от повече поетичност, особено в началото. Изобщо Райчев не трябва да се задоволява с музикално изграждане само в някои общи линии. Той трябва да потърси по-голяма динамична амплитуда, повече детайли, по-тъжно отсеняване на авторската мисъл. Въпреки това забележително постижение. В „Мазепа“ оперният оркестър доказва още веднъж, че притежава високи професионални и артистични качества.

Сцена из „Хитрата явница“ — Цореева Бейва (Розаура), Петър Костов (мосьо Леолао)

Впечатлени от една изложба

РУСЕ, април

Цял месец вратите на Градската картинна галерия бяха отворени за всички, които обичат и ценят изобразителните изкуства. Хубавите от окръго показваха най-доброто, създадено от тях за една година.

Картините на тридесетина автори, различни по тематика и сюжет, по емоционалност и изобразителност, говорят за постиженията и неуспехите на своите създатели. Да се спрем върху тях на кратко, да споделим впечатленията си на обикновени зрители неспециалисти.

В изложбата преобладават портрети, пейзажи, натюрморти. Не случайно те се харесват и от зрителите. Голям брой портрети носят богат вътрешен живот, израз, неповторима индивидуалност. Различни, но свързани с характера на портретираните и с емоционалното въздействие на автора са изобразителните средства. Б. Василев изгражда платни, осезаеми форми. „Домският портрет“ на Авалява сякаш излъчва неимоверно напрежение, подчертано от изострените форми и капризна линия на главата. Р. Костова умело борави със светлината и материята. Илия Найденов ни спечелва с чистия, бледен колорит и нежен рисунок на своето „Първоначало“. И може би тъжно така остро драматично несподобие на тия и на други автори — слабото анатомия (Марко Киров „Портрет на С. Б.“), слабото израз (Р. Костова — „Портрет на Г. Димитров“).

Дунавското крайбрежие заема почетно място в пейзажите на А. Янков, Тр. Николаев, М. Христов, Н. Конев, Ст. Бончев, Т. Янков, Н. Пиндикова. Отделят се с качествата си и титанските пейзажи на Лукан Цоклов. Но техниката особено силен колорит поглежда поднежда художника — един крайбрежен пейзаж от Тетенов е изпълнен много студено и свършено сухо. А друге наистина хубав пейзаж — „Дунав край Силвия“ на Ст. Бончев твърде много напомня Левитан („Над вечния покой“).

Интереси са натюрмортите на Петър Попов — нарисувани смело, с чисто за материя, форма и цвят. В някои от тях има значителни творчески постижения. Кожката хубави мисли и чувства буйно картините от тези жанрове, толкова усетливо действуват опитите за по-големи платна и композиции. Тук авторите са явно безпокойни.

Известни качества имат „След лове“ на П. Попов и „Сигналът даде“ на Д. Атанасов, макар че и тази голяма композиция няма нужното въздействие. Подписи за мир“ от същия автор и „И. Гонимал, както и „Пред манифестация за мир“ на Марко Киров говорят за преднамереност, за криво разбрана „убедност“, която прави картините неубедителни. „Кооперативна връштва“ на Ст. Бончев пък е напълно композиционна, нецелителна, претрупана. Верен анатомически и по осветление е „Ковачът“ на Найденов, но със своята симетричност и неподвижност той прави впечатление на емблема, на оцветена статуя, а не на картина, от която би трябвало да блика живот, движение, сила. Съвсем несполучливи са няколко платна, посетени на революционното минало и на нашия нов живот. Застава като пред обектив, але нарисувана е „Баба Тонка“ на А. Янков. Слабото пък е всяко откъсване картина на К. Петров „Първи познания“, „Митинг 1910 г.“ от Н. Пиндикова и най-после съвършено неестествено зрелище, което представява „Награден“ от Д. Александров, сочат сериозни слабости в работата на художниците от Русенски окръг. Многофигуралната композиция е труден жанр, при който се разкриват всички слаби места на художника, но фактът, че почти няма сполучлива творба от този род е доста показателен.

Графиката е застъпена съвсем слабо, с няколко рисунки с перо и молив от Пиндикова, Попов и Ст. Ангелов. Истинска радост доставя покупувателната, лична работа на младия художник Ангелов — илюстрация към разказа „Искало“ от Елих Пелим. Чувството, с което посетителят излиза от изложбата, е вълно и приполюбително — светлите тонове на успеха са по-силни от тъмните петна на неуспехите. Резултатите от едногодишния труд на художниците от Русенски окръг раждат.

СТАНКА ПЕНЧЕВА

СПЕКТАКЛИ, ИЗЛОЖБИ И УЧИЛИЩЕН ЖИВОТ В

РУСЕ

РУСЕ, април

На 16 март балетният колектив при Русенската опера изнесе с голям успех „Вечер на балета“. Близко месец и половина колективът прекара в напрегатен творчески труд. Под ръководството на гостуващата румънска балетмайсторка Мерцелес Павлич от държавната опера в Тимишоара бяха подготвени едноактните балети, дивертисменти и концертни танци: „Следобедът на един фавн“ по музика на Клод Дебюси, „На хубавия син Дунав“ от Похан Шраус, „Върху леда на старата Виена“ („Танц на кинжурите“) от Валдтофел, дивертисменти из класическия руски балет „Лешинкотрошачката“ от Чайковски („Арабски танц“, „Китайски танц“ и „Захарната фея“), концертните танци: „Раздяла“ от Дебюси и гротеската „Пиникато полка“ от Йозеф Шраус.

Възпитана в духа на балетната класика, Мерцелес Павлич е усвоила творчески и най-ценното от съвременния пластичен танц. Използувайки някои прийоми, присъщи за пластичния танц на Дънкин, Вигман и Кройцберг, Мерцелес Павлич обаче не различа нито на „оргиастичния порин“ (както е при Дънкин), нито на „импулсивния експресионизъм“ (както е при Вигман и Кройцберг). Макар да освобождава изпълнителите от класическите пази и да ги допуска боси или с меки туфли на сцената, Павлич разгръща танцовата композиция върху строго организиран сюжет и точно фиксиран рисунок. По този начин тя внася в модерния пластичен танц сериозния професионален момент и го спасява, както от всяка случайност, на импровизацията, така и от каприза „на импулса на танцьора“.

В пластичен план Павлич поставя не всички танци, а само върху подхожда музиката, каквато е в случая музиката на Дебюси в „Следобед на един фавн“. Някои моменти от постановката работят на Павлич напомнят танцовото изкуство на нашата талантлива Мария Димова.

С тънък художествен усет и чувство за мизансцена Павлич разгръща едноактния балет „Следобедът на един фавн“. Характерът на сюжета, взет на гръцката митология, е такъв, че класическата откровеност и художествена простота лесно биха подвели неопитния постановчик към апология на еротиката. Тук именно проличават талантът, културата и вкусът на Павлич, която е сумираща да постави такива задачи на изпълнителите и така да разкрие художествената идея, че зрителият да изпита истинска естетична наслада, съзершавайки тази действително изясня, пастелна картина.

Изпълнителите-солисти: Д. Врубел (Фавн), Ст. Кондева, Н. Абджиева и ансамбълът на мимите с нежната и пластична изразителност разкриват художествената идея на автор и постановчик — онова настрояване на митичните същества,

предизвикано от знобния летен следобед: ту ленок и сладостна нега, ту импулсивни пориви, предадени с художествена мизансцена и тънък вкус. Жизнерадостният вале на Похан Шраус „На хубавия син Дунав“ е разгрънат в „на дъ троа“ с изпълнители: Врубел, Т. Тодоров и Ж. Ангелова.

Гротеската „Пиникато полка“ от Йозеф Шраус — една малка шега от миналото — бе посрещната от публиката с бурни аплодисменти. Главният любовник, пресъздаден с подкупваща наивност от Тодор Иванов, и двете очарователни кокетки — Ж. Ангелова и В. Иванова, с техните крещящи костюми, панделки и шапки — стил „Бисмарк“ — спечелиха симпатичните и публиката.

В класическия дивертисмент из „Лешинкотрошачката“ изпълнителите

към овладяване на строгата балетна класика.

Стоянка Кондева и Д. Врубел наситиха с много лирично настрояние танца „Раздяла“ от Дебюси. Върху леда на старата Виена, е една свежа зимна картина, една дивертисмент.

ВЕЧЕР НА БАЛЕТА

намична фигурална композиция, където отделните солисти: Кондева, Абджиева, Николов и Луков, групи и ансамбли в разнообразни фигури кръстосват сцената и създават илюзия за оная различност, характерна за пързалането на кини. Костимите и осветлението придават типичната за старата Виена

стъпки не е още решен до край от младия балет колектив.

Обикновено талантливите хора са надарени в няколко посоки. Така е случаят и с Мерцелес Павлич. Превъзходна танцьорка, класирана на първо място на танцовия фестивал във Виена през 1936 г., удостоена със „Златния олимпийски пръстен“ на танцовата олимпиада в Берлин с. г., Павлич е завършила и драматическа школа в Загреб, дипломиран балетмайстор, опитен либретист и природно надарен художник с изяснен и сигурен рисунок. Нейните скици за костюми са изясни графички миниатюри и костюмите са в истинския смисъл танцуващи.

Всичко това, заедно с оркестровия спровод под ръководството на гост-диригента Руслан Райчев, който според нас трябва да уреди лъра осо-

Сцена из едноактния балет „Следобедът на един фавн“ — солисти: Н. Абджиева и Д. Врубел

те Д. Врубел — „Арабски танц“, К. Канев — „Китайски танц“ и шесторката жени — Е. Чолакова, Т. Попова, В. Иванова, В. Райкова, М. Станчева и Ж. Ангелова в „Захарната фея“ показаха сериозна стъпка

„бонбонена атмосфера“, преднамерено търсена и сполучливо постигната от балетмайстора. Трябва да се каже, че проблемът за още по-голяма сигурност при фиксажа на позите и чистотата на

бено валсовите темпа) и обпростени те декори на художника Цанко Димитров се посрещна с истински възторг от културната публика на Русе.

Я. МИЛЕВ

РУСЕ, април (По телефона от нашия кореспондент)
От утре започва Седмичата на детската книга.

Ще се кажат и напишат много хубави, възторжени слова. Дано не се забравя най-важното — как книгата навлиза в живота и сърцата на бъдещите граждани, как те се учат да я обичат. Дано не се забравят ония скромни неизвестни хора, които презира в нашите деца своята любов към литературата.

Това мислех, когато разтворих червената подвързана тетрадка-дневник на литературния кръжок при два седни класа във Второ средно смесено училище. Списък на кръжочниците: Стойка, Иванка, Сръжа, Асен, Маргарита... 25 имена (неофициално — още толкова гости на всяка сбирка). Видях пак дългата маса и седмокласниците, обкръжени в я две редци. Черни престилки, платни, пионерски връзки. И ясни, ясни очи.

Тетрачката, висока Маргарита ръководеше. Всички бяха забравили лудорити, тичането по коридорите — сега те са доклаждани, регистрирани, автори, критици... Те вървяха за големи неща, сякаш сами бяха станали големи.

Тетрачката е разделена на графи: „Дата“, „Присъствували“, „Извършена работа“... Тук ще прочетете заглавията на много книги, отделни разкази и стихове от български автори. Децата са ги чели, мислили по тях, споделяли са своето мнение, спорили. Това, което не са имали възможност да получат в часовете по литература, са го намерили тук. Една грижлива ръка ги е насочвала внимателно, помагала им е да обогатят своите знания, своето сърце и ум.

Плах и неумело те правят първите си творби. Най-напред на откъснати листчета, сега — на специални тетрадки с надпис „Лично творчество“. С много въздиране, с паметни бузи застават кръжочниците пред съда на другарите си. Може би никой от тях няма да стане нито поет, нито литературен работник, но те ще запазят нещо от това чисто възхищение, любовта си към литературата.

Те няма да забравят своята „Вазова вечер“, подготвена с такова старание, в която всеки е участвувал с нещо — макар с окаяването на един лозунг.

Гостуване на румънски оперни певци

РУСЕ, април

На 30 март и 3 април т. г. гост на Русенската народна опера бе тенорът от Тимишоарската опера Титус Морару, който пъ с голям успех в „Тоска“ и „Кавалерия рустикана“. Заедно с Титус Морару гастролира и Габри Ганя, сопран от Тимишоарската опера, която участва на 1 април в „Малам Бътерфлай“, а на 7 април ще пее в „Евгения Онегина“.

Във Второ средно смесено училище

ЗА ИСТИНСКАТА ЛЮБОВ

Може би, након от тези млади, мили декламатори и артисти, ще посетят живота си на художествено слово, ще станат негови майстори.

След много години Иван Помаков ще си спомни своя далечен Странджа от „Хъшове“, облечен в кожуха на заводския паза, ръкпялската сканина в украсения читалищен салон.

Графата „Извършена работа“ продължава. Без сами да усетят, момчетата и момичетата с пионерски връзки се изкачват дружно нагоре: какво мислят те за постановката на „Гераните“, с какво ги възбуждат филмите „Точка първа“ и „Те бяха първи“.

Изговарят се нови думи: „композиция“, „сценично майсторство“... Раждат се нови мисли — хубави, големи, за народното единство, за героизма, за мира... Очите вече виждат по-далече, учат се да намират навсякъде хубавото, да разбират и другите изкуства.

Много празни места има още в днешника на литературния кръжок. Всичко всъщност е толкова малко и скромно като дребния надпис: „Ръководител — Веселина Руева“.

Седмокласниците се бояха малко в началото от своята нова преподавателка по литература: Ами ако излезе много строга? Сега те обикнаха добрите ѝ очи, победилите от тебшир ръце, познатия глас. Тя им донесе своята обич към литературата, тихо и незабелязано ги научи да мислят, да разбират, да харесват — даде им всичко това, което имаше.

Пионерите ще израснат в девойки и младежи, седмокласниците ще станат гимназисти и студенти. И заедно с името на тоя, който ги е научил да познават буквите, те ще си припомнят с благодарност и за своята учителка Руева.

Една червена тетрадка, една неистинска учителка. И много, много любов към книгата — без големи думи, но истинска.

Сцена от пиесата „На добър час“ — Мимко Мимков (Андрей) и Иван Комитов (Алексей)

Главен редактор: АЛЕКСАНДЪР ОБРЕТЕНОВ
Редакционна колегия: ТЕНЮ СТОЯНОВ (зам. гл. редактор), ВАЛЕРИ ПЕТРОВ, ВЪРБАН СТАМАТОВ, ГЕОРГИ ДИМИТРОВ, ВЯРА БЛАГОЕВА.

Заса, артистка Емилия Попова в ролята на Анна Сомова в спектакъла „Сомов и бръстите“ от Горки. Нар. театър „С. Огнянов“ — Русе